

**Harlingen, Kimswerderweg
Gem. Harlingen (Frl.)**

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

Steekproefrapport 2012-09/02Z

*Harlingen, Kimswerderweg
Gem. Harlingen (Frl.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van Buro Vijn
Steekproefrapport 2012-09/02Z
ISSN 1871-269X
auteur: drs. R. Exaltus, senior archeoloog
autorisatie: dr. J. Jelsma, senior archeoloog

De Steekproef werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.2

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, oktober 2012

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.
De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
&
Laan van Chartreuse 174
3552 EZ Utrecht

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteckproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteckproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doel	1
1.2 Locatie en administratieve gegevens	2
2. Bureauonderzoek	3
2.1 Bronnen	3
2.2 Resultaten bureauonderzoek	4
2.3 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	6
3. Veldonderzoek	7
3.1 Aanpak	7
3.2 Bodem, reliëf en archeologie	8
4. Conclusie en advies	10

Appendix I: Archeologische periodes

Appendix II: Bekende archeologische waarden

Samenvatting

In opdracht van Buro Vijn vertegenwoordigd door mevrouw F. Ankersmit, is door De Steekproef bv een terrein onderzocht aan de Kimswerderweg te Harlingen. Het onderzoek was gericht op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen uitbreiding van detailhandelscentrum Kimswerda.

Het plangebied bestaat nu nog uit grasland en een boerderij met omliggend erf. Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek door middel van boringen.

In het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel is uitgegaan van een lage kans op resten uit de periode steentijd tot en met de bronstijd en een hoge kans op resten uit de periode ijzertijd tot de nieuwe tijd. Hierbij moest met name rekening worden gehouden met het doorlopen van de Binia-terp tot binnen het zuidelijke deel van het plangebied.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied gekenmerkt wordt door wadafzettingen die naar boven toe overgaan in lage kwelderafzettingen. De hoogteverschillen in het plangebied worden veroorzaakt door verschillen in dikte van deze laatste afzettingen en de hierop gelegen bouwvoor. Het booronderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd dat de ten zuiden van het plangebied gelegen terp doorloopt tot in het plangebied. De huidige hoogteverschillen tussen het noordelijk en zuidelijk deel in het plangebied lijken met name veroorzaakt te zijn door graafwerkzaamheden in het noordelijk deel waarbij delen van het pakket lage kwelderafzettingen zijn afgegraven.

Gezien het ontbreken van behoudenswaardige archeologische resten in het deel van het plangebied waarbinnen bouwwerkzaamheden gepland zijn, geven de resultaten van het booronderzoek geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn hier archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming rekening zou moeten worden gehouden.

Figuur 1. Harlingen, Kimswerdeweg. Het plangebied ligt binnen het rode kader (Bron: Wolters-Noordhoff, 2004. ANWB b.v. Den Haag 1:25000.).

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Buro Vijn vertegenwoordigd door mevrouw F. Ankersmit, is door De Steekproef bv een terrein onderzocht aan de Kimswerderweg te Harlingen (Figuur 1). Het onderzoek was gericht op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen uitbreiding van detailhandelscentrum Kimswerda.

Het plangebied bestaat nu nog uit grasland en een boerderij met omliggend erf (Figuur 2). Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek door middel van boringen.

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch geografische, archeologische en historisch geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst.

Het doel van het karterend veldonderzoek is het vaststellen van de mate van gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid hierin van archeologische waarden. Hierbij wordt gekeken naar de bodemopbouw en de mate waarin deze intact is en naar het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals bewerkt en verbrand vuursteen, aardewerk, bouw materiaal, bot en houtskool.

Figuur 2. Harlingen, Kimswerderweg. Het plangebied gezien vanuit het noordwesten (boorpunt 1) in zuidoostelijke richting.

1.2 Locatie en administratieve gegevens

Het plangebied ligt aan de zuidzijde van Harlingen, tussen de Kimswerderweg en de N31. De hoogte van het onderzoeksgebied ligt rond 0 meter boven NAP.

Tabel 1. Harlingen, Kimswerderweg. Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied.

Provincie	Friesland
Gemeente	Harlingen
Plaats	Harlingen
Toponiem	Kimswerderweg
Coördinaten hoekpunten	157,533/575,329 157,681/575,271; 157,612/575,147; 157,466/575,205
Bevoegde overheid	Gemeente Harlingen
Opdrachtgever	Buro Vijn
ARCHIS CIS-code	53526
ISSNnr.	1871 - 269X
Steekproef projectcode	2012-09/02Z
Geomorfologische context	Vlakte ontstaan door afgraving of egalisatie
NAP hoogte maaiveld	Rond 0 m +NAP
maximale diepte onderzoek	2 m min maaiveld
Uitvoering van het veldwerk	03-09-12
Status rapport	definitief
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE) / E-depot

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen (Tabel 2).

Tabel 2: Harlingen, Kimswerderweg. Geraadpleegde literatuur, bronnen en kaarten.

ANWB, 2004. *Topografische Atlas Friesland 1:25000*. ANWB bv, Den Haag.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Exaltus R.P. & G.L.G.A. Kortekaas 2008. Prehistorische branden op Groningse kwelders. In: *Paleo-Aktueel* nr 19. p.115-124. Groningen 2008.

Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) www.fryslan.nl

Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.2. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).

Schotanus, C. 1664. *Beschrijvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt. Facsimile-uitgave 1978*. De Tille bv Leeuwarden/Theatrum Orbis Terrarum bv Amsterdam.

Stichting voor Bodemkartering, 1978. *Bodemkaart van Nederland 1:50000. Blad 10*. StiBoKa, Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1982. *Geomorfologische van Nederland 1:50000. Blad 10*. StiBoKa, Wageningen.

12 Provinciën 2006/2007. *Atlas van Topografische Kaarten. Nederland 1955-1965*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.

Uitgeverij Nieuwland, 2006. *Grote Historische Topografische Atlas ±1926-1934. Fryslân 1 : 25 000*. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg.

Uitgeverij 12 Provinciën, 2005. *Luchtfoto-Atlas Fryslân. Schaal 1:14000*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.

Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. *De Atlas van Huguenin: Militair-topografische Kaarten van Noord-Nederland 1819-1829*. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50000*. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992. *Grote Historische Provincie Atlas 1:25000. Friesland 1853-1856*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

www.watwaswaar.nl

Www.tresoar.nl

2.2 Resultaten bureauonderzoek

De diepere ondergrond van het plangebied bestaat uit keileem dat ongeveer 150.000 jaar geleden is ontstaan tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saale-glaciaal. Tijdens dit glaciaal zijn pleistocene fluviatiele afzettingen door Scandinavisch landijs grotendeels vernalen en her-afgezet als keileem.

Tijdens een groot deel van de laatste ijstijd (het Weichseliën) heerste in Nederland een poolklimaat. Door het ontbreken van begroeiing had de wind vrij spel en kon vanuit het Noordzeebekken dekzand worden afgezet. Dit dekzand behoort tot het Laagpakket van Wierden (Formatie van Bostel). Het keileem- en dekzandlandschap helt sterk af in noordelijke en westelijke richting. Door de lage ligging hiervan is dit landschap in de kustzone van Friesland overdekt geraakt met veen en klei. Deze afzettingen zijn ongeveer vanaf 10.000 jaar geleden gevormd nadat de laatste ijstijd overging in een relatief warme periode, het Holoceen. De temperatuurstijging had tot gevolg dat de aanwezige ijskappen begonnen te smelten waardoor de zeespiegel steeg. Als gevolg van de snel stijgende zeespiegel en de slechte ontwatering van het landschap steeg de grondwaterspiegel en ontstonden grote moerassen en zoetwatermeren. Hier trad op grote schaal veenvorming op. Het plangebied ligt op een vlakte die is ontstaan door afgraving of egalisatie. In de nabijheid van Harlingen is het ontstaan van dergelijke vlakten veelal het gevolg van het afgraven van klei ten behoeve van de baksteen- en dakpanindustrie. Deze klei maakt oorspronkelijk deel uit van getij-afzettingen. Deze bestaan uit zeer fijn tot matig fijn zand en klei. De zandige afzettingen zijn overwegend in getijgeulen, kreken en daartussen liggende zandplaten afgezet, terwijl op wat grotere afstand van de geulen en kreken overwegend klei werd afgezet. De afzetting van getijde-afzettingen is in veel gevallen vooraf gegaan door de erosie van het eerder gevormde veen. Dit is met name gebeurd in de periode kort na de Romeinse tijd toen de invloed van de zee plotseling sterk toenam.

Volgens de bodemkaart bestaan de bodems in de directe omgeving van het plangebied uit kalkrijke poldervaaggronden die zijn gevormd in zware zavel (classificatie bodemkaart Mn25AG). Deze gronden worden gekenmerkt door beginnende bodemvorming die voornamelijk bestaat uit een onvoltooid rijpingsproces en ondiepe oxidatie. De grondwatertrap III geeft aan dat deze bodem slecht ontwaterd is. Volgens de bodemkaart ligt tegen de zuidrand van het plangebied een terp.

Het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geeft in de omgeving van het plangebied de ligging aan van de waarnemingen 56432, 238765 en 238788. De waarneming 56432 betreft de westelijke terpzool van de Binia-terp die tegen de zuidrand van het plangebied ligt. De waarneming 238765 betreft de vondst van een niet nader gedateerde hoornpit van een geit. De waarneming 238788 betreft de vondst van een tegel uit de late middeleeuwen. Pal ten zuiden van het plangebied is

door Becker en van de Graaf een booronderzoek uitgevoerd. Dit heeft behalve de mogelijke terpzool van de Binia-terp, geen archeologische vondsten opgeleverd.

Figuur 3 toont een uitsnede uit de kaart van Eekhoff van omstreeks 1850 en een uitsnede uit de topografische kaart uit 1931. Op de kaart uit 1850 bestaat het plangebied nog uit onbebouwde percelen akkerland ten westen van de weg van Harlingen naar Kimswerd. Op deze kaart is tegen de zuidrand van het plangebied duidelijk de Binia-terp aangegeven. Tevens is hierop te zien dat het plangebied ten oosten van een industriële zone lag die gedomineerd werd door de aanwezigheid van houtzaagmolens e.d. De huidige boerderij ontbreekt ook nog op de topografische kaart uit 1931 en dateert derhalve pas van na deze periode.

Figuur 3. Harlingen, Kimswerderweg. Uitsnede uit de kaart van Eekhoff uit omstreeks 1850 (boven) en uit de topografische kaart uit 1931.

2.3 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Het onderzoeksterrein ligt volgens de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) in een zone waarvoor geen onderzoeksverplichting geldt voor resten uit de steentijd tot en met de bronstijd. Deze zijn hier, gezien de relatief recente wordingsgeschiedenis van het landschap, naar verwachting niet aanwezig. Wel geldt hier de verplichting tot het uitvoeren van *karterend onderzoek 2* voor resten uit de periode ijzertijd tot middeleeuwen. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 2500 m² een karterend archeologisch onderzoek uit te laten voeren van minimaal zes boringen per hectare, met een minimum van zes boringen per plan, waarbij duidelijk wordt of er vindplaatsen in het plangebied aanwezig zijn.

Op het meest zuidelijke deel van het plangebied geldt volgens de FAMKE dat gestreefd dient te worden naar behoud van archeologische waarden. Dit advies betreft de resten van Binia-terp. De provincie raadt af om in deze gebieden ingrepen te verrichten die het bodemarchief kunnen schaden. Soms hebben deze terreinen nu reeds een bestemming waarbij het oprichten van bouwwerken is toegestaan, zoals een woonbestemming. In deze gevallen adviseert de provincie voor ingrepen van minder dan 50 m² geen consequenties te verbinden aan de aanduiding 'streven naar behoud'. Mochten er bij het realiseren van deze kleine plannen bodemvondsten worden gedaan, dan dienen die gemeld te worden bij de provinciaal archeoloog.

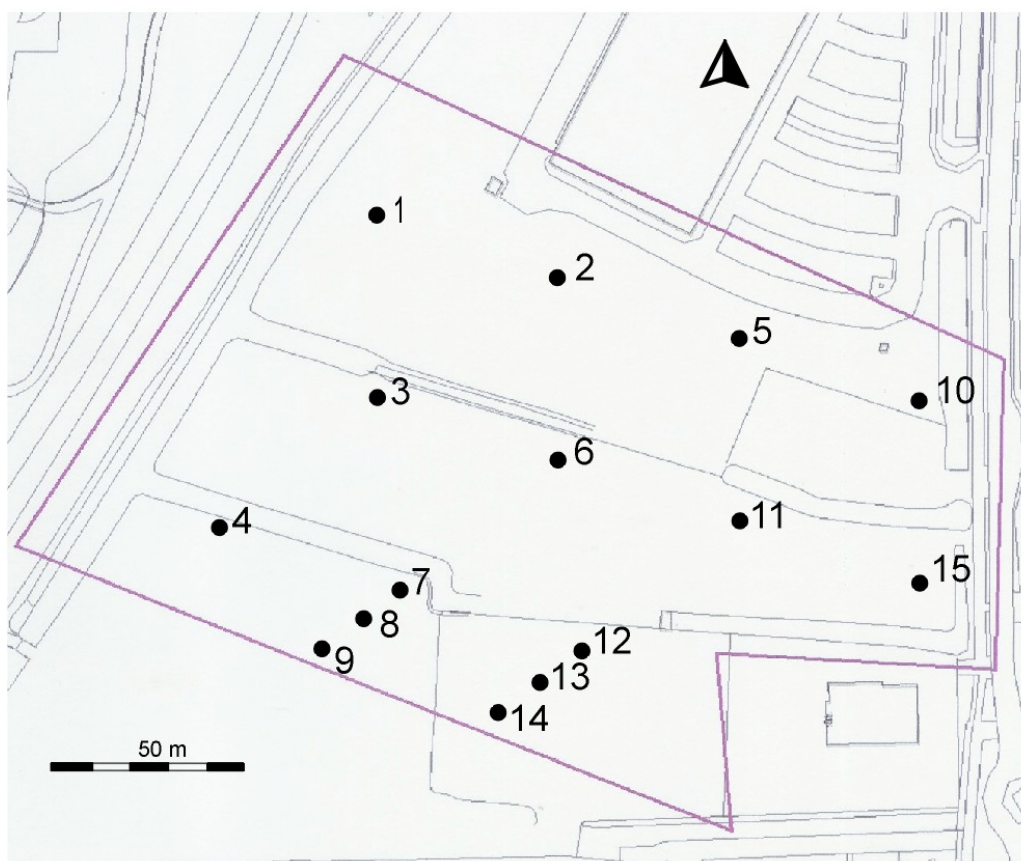

Figuur 4. Harlingen, Kimswerderweg. Het plangebied gezien vanuit het zuidoosten in noordwestelijke richting.

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak

Binnen het plangebied zijn vijftien boringen gezet in noordoost-zuidwest gerichte boorraaien. Dit is gedaan om de boorraaien min of meer dwars op het hart van de tegen de zuidrand van het plangebied gelegen terp te leggen. Hierbij is ten noorden van de terp in een netwerk geboord met telkens vijftig meter afstand tussen de boringen en veertig meter afstand tussen de boorraaien. Hierdoor is een boordichtheid bereikt van zes boringen per hectare. Op het zuidelijke deel (ter plaatse van de vermoedelijke terpvoet) zijn de boorraaien zodanig verdicht dat de boringen (in de richting van het hart van de terp) om de vijftien meter staan. De boringen zijn doorgezet tot een diepte van drie meter beneden het maaiveld. Voor het booronderzoek is gebruik gemaakt van een guts met een diameter van drie centimeter. De ligging van de boorpunten is afgebeeld in Figuur 5. De resultaten van de boringen zijn weergegeven in de boorprofielen in Figuur 6.

Figuur 5. Harlingen, Kimswerderweg. Boorpuntenkaart. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. [Bron: Kadaster]

3.2 Bodem, reliëf en archeologie

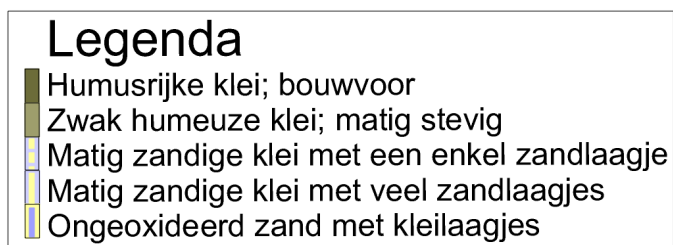
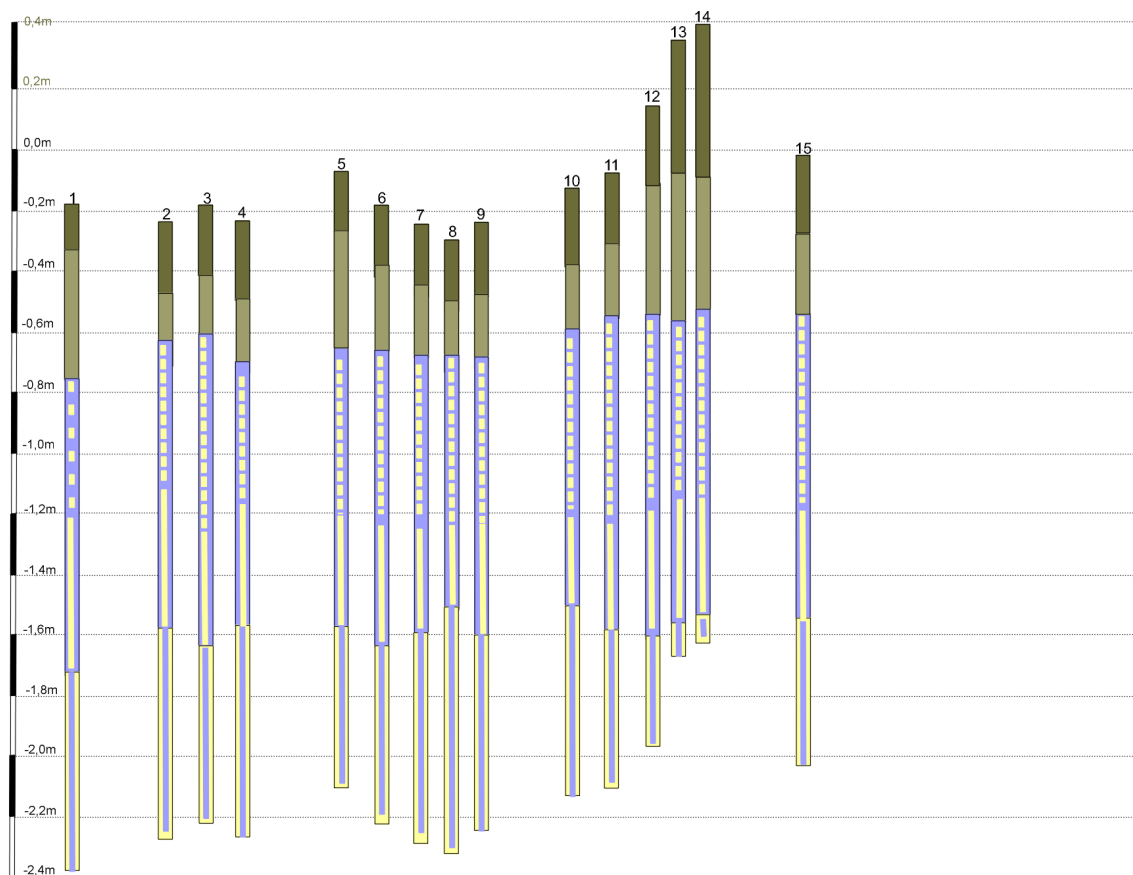
De hoogte van het maaiveld ligt op het noordelijke deel van het plangebied rond 0,2 meter beneden NAP en loopt tegen de zuidgrens van het plangebied op tot 0,4 meter boven NAP.

Onderin de boringen is ongeoxideerd zand aangetroffen dat wordt onderbroken door talrijke dunne kleilaagjes. Dit gelaagde kleipakket is zwak schelphoudend en is waarschijnlijk ontstaan in een waddenmilieu. Rond een diepte van 1,5 tot 1,7 meter beneden NAP gaat het zand over in klei dat wordt onderbroken door zandlaagjes. Deze klei is matig slap en ongeoxideerd en is waarschijnlijk eveneens ontstaan in een waddenmilieu. Naar boven toe nemen zowel de hoeveelheid als de dikte van de zandlaagjes af.

Bovenop de gelaagde klei-afzettingen bevond zich een pakket zwak humushoudende, matig stevige klei. De ondergrens van deze klei ligt overal in het plangebied tussen 0,5 en 0,7 meter beneden NAP. Deze klei lijkt afgezet te zijn in een (laag) kweldermilieu en gaat naar boven toe over in de bouwvoor. De dikte hiervan loopt uiteen van vijftien centimeter op het noordelijke deel van het plangebied tot meer dan een halve meter op het zuidelijke deel.

Zowel het pakket zwak humushoudende, matig stevige klei, als de bouwvoor zijn aanmerkelijk dikker op het hoger gelegen, zuidelijke deel van het plangebied dan op het lager gelegen, noordelijke deel. Terplagen of overige archeologische indicatoren zijn hier echter niet aangetroffen.

Het verschil in hoogteligging tussen het meest zuidelijke deel van het plangebied en de overige delen wordt veroorzaakt door verschillen in dikte van het pakket zwak humushoudende, matig stevige klei en de daarboven gelegen bouwvoor. Dit betekent mogelijk dat het noordelijke deel van het plangebied is afgegraven ten behoeve van de kleiwinning voor het bakken van bakstenen of dakpannen. Hierop wijst ook de plotselinge overgang in maaiveldhoogte tussen de boringen 12, 13 en 14 en de boringen 7, 8 en 9. Tussen deze beide boorraaien ligt een opvallend rechte lijn die de grens vormt tussen het hooggelegen zuidoostelijke deel van het plangebied en het laaggelegen deel ten westen hiervan.

Figuur 6. Harlingen, Kimswerderweg. Weergave van de resultaten van het booronderzoek in de vorm van boorprofielen.

4. Conclusies en Advies

In het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel is uitgegaan van een lage kans op resten uit de periode steentijd tot en met de bronstijd en een hoge kans op resten uit de periode ijzertijd tot de nieuwe tijd. Hierbij moest met name rekening worden gehouden met het doorlopen van de Binia-terp tot in het zuidelijke deel van het plangebied.

In het plangebied zal detailhandelscentrum Kimswerda worden uitgebreid.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied gekenmerkt wordt door wadafzettingen die naar boven toe overgaan in lage kwelderafzettingen. De hoogteverschillen in het plangebied worden veroorzaakt door verschillen in dikte van deze laatste afzettingen en de hierop gelegen bouwvoor. Het booronderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd dat de ten zuiden van het plangebied gelegen terp doorloopt tot in het plangebied. De huidige hoogteverschillen tussen het noordelijk en zuidelijk deel in het plangebied lijken met name veroorzaakt te zijn door graafwerkzaamheden in het noordelijk deel waarbij delen van het pakket lage kwelderafzettingen zijn afgegraven.

Gezien het ontbreken van behoudenswaardige archeologische resten in het deel van het plangebied waarbinnen bouwwerkzaamheden gepland zijn, geven de resultaten van het booronderzoek geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn hier archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming rekening zou moeten worden gehouden.

Wij wijzen er verder op dat in alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de gemeente Harlingen conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Appendix I

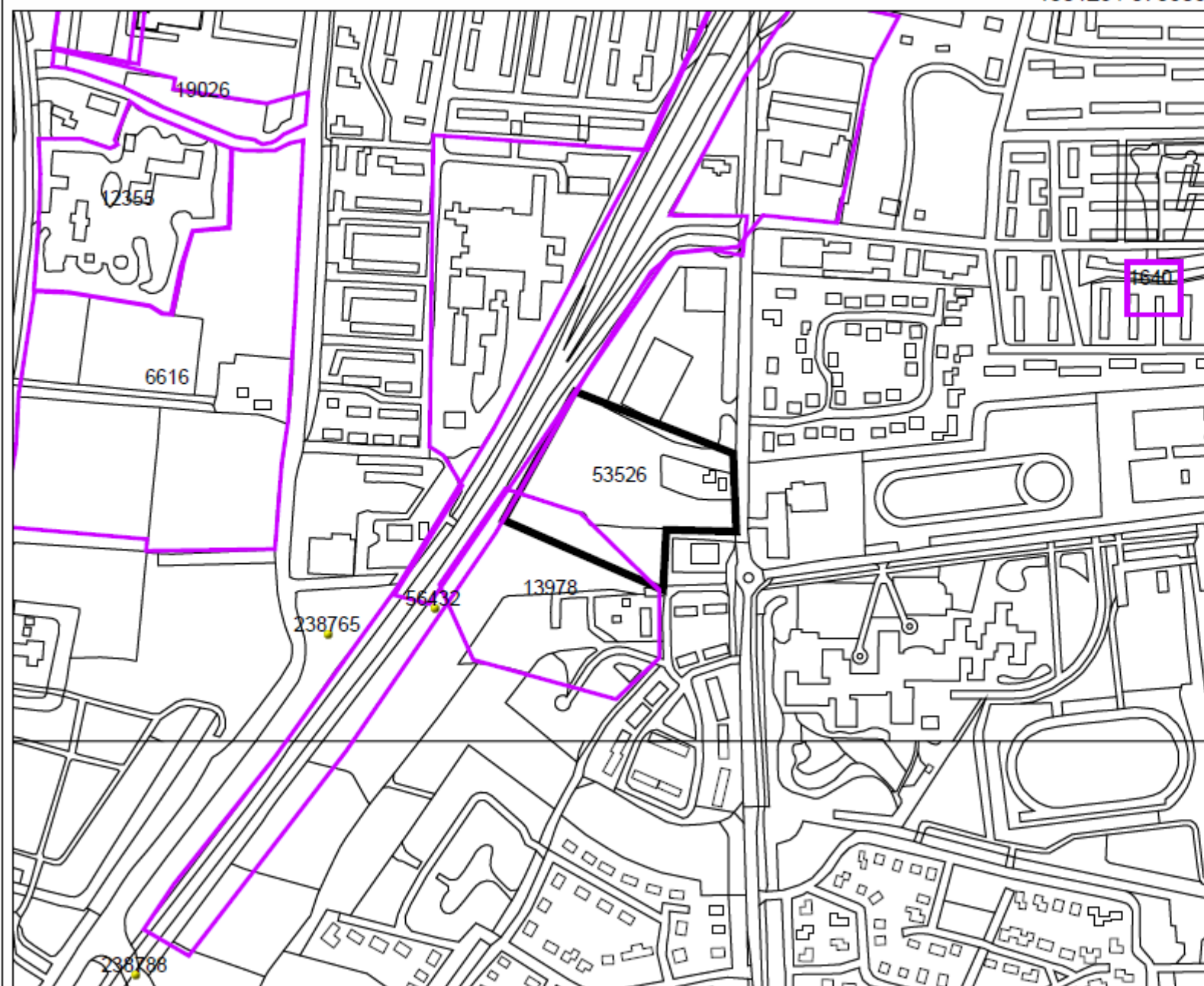
Harlingen, Kimswerderweg Archeologische periodes

<i>paleolithicum:</i>	<i>tot 8.800 vC</i>	<i>ijzertijd:</i>	<i>800 - 12 vC</i>
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	<i>Romeinse tijd:</i>	<i>12 vC - 450 nC</i>
<i>mesolithicum:</i>	<i>8.800 - 4.900 vC</i>	Romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	Romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	Romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	Romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
<i>neolithicum:</i>	<i>5.300 - 2.000 vC</i>	Romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	Romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	Romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	Romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	Romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	<i>middeleeuwen:</i>	<i>450 - 1.500 nC</i>
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
<i>bronstijd:</i>	<i>2.000 - 800 vC</i>	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	<i>nieuwe tijd:</i>	<i>1.500 - heden</i>
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
		nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix II - Harlingen, Kimswerderweg

Bekende archeologische waarden

158129 / 575686

157005 / 574767

Legenda

• VONDSMELDINGEN

• WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

ONDERZOEKSMELDINGEN

HUIZEN

TOP10 ((c)TDN)

PLAATSNAMEN

PLANGEBIED

0 100 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap